

Желяк А. А., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Сміян О.І., студентка,
Київський професійно-педагогічний коледж
ім. Антона Макаренка, м. Київ
Науковий керівник: Жмур Н. В., к.ю.н.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В ЦИВІЛЬНІЙ АВІАЦІЇ

Забезпечення екологічних прав громадян є головним завданням нашої держави, особливо в умовах сучасної екологічної та соціально-економічної ситуації в Україні. Адже, збільшується обсяг авіаперевезень, площ оброблюваних з літаків сільськогосподарських угідь, інтенсивність процесів експлуатації авіаційної техніки. Суспільство почало розуміти те, що ця техніка суттєво впливає на зростання забруднень навколишнього природного середовища. У цьому твердженні варто підкреслити, що в числі конституційно закріплених в Україні прав людини, право на безпечне для життя і здоров'я довкілля посідає помітне місце. При цьому передбачається, що воно має бути належним чином реалізовано [1]. Цілком зрозуміло, що об'єктивно виникає необхідність додаткових законодавчих гарантій, тому саме проблема забезпечення екологічної безпеки в галузі цивільної авіації є об'єктом вивчення українських правознавців, таких як: Н. В. Бондарчук, В. В. Костицький, А. В. Філіппов.

Поняття екологічної безпеки було закріплене в Законі України від 25 червня 1991 р. «Про охорону навколишнього природного середовища», згідно з ч.1 ст. 50 – це такий стан навколишнього природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей [2].

А. Б. Качинський розглядає екологічну безпеку як складову національної безпеки, що забезпечує захист життєво важливих інтересів людини, довкілля та держави від потенційних або реальних загроз, що створюються природними чи антропогенними чинниками щодо навколишнього середовища [3].

На думку А. В. Філіппова, екологічна безпека цивільної авіації – це стан, за якого небезпечні для навколишнього середовища чинники (емісія шкідливих речовин та авіаційний шум)

контролюються на заздалегідь визначеному (сертифікованими вимогами) рівні [4].

З правової точки зору питання екологічної безпеки регулюється низкою законодавчих актів України, основним з яких є Повітряний кодекс України та Закон України «Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації». Зокрема, Повітряний кодекс України (далі Кодекс) у п. 2 ст. 1 визначає авіаційну безпеку як захист цивільної авіації від актів незаконного втручання, який забезпечується комплексом заходів із залученням людських і матеріальних ресурсів. Статтею 10 Кодексу передбачено, що безпека авіації складається з безпеки польотів, авіаційної безпеки, екологічної безпеки, економічної та інформаційної безпеки [5]. Центральним органом виконавчої влади, який виконує завдання щодо здійснення державного контролю та нагляду за безпекою цивільної авіації є Державна авіаційна служба України. Вимоги екологічної безпеки цивільної авіації закріплені в обов'язкових нормах, правилах, стандартах щодо охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів, тощо. З метою запобігання невідворотному впливу на повітря актами міжнародного та національного права встановлюються квоти шкідливих викидів. Зокрема, дотримання встановлених нормативів та обмежень атмосферних авіаційних викидів реалізується через сертифікацію літальних засобів та їх силових агрегатів за рівнем впливу на навколишнє середовище, а також обмеження використання літаків, що не відповідають екологічним вимогам. Ці питання належать до Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО). Водночас питання компетенції екологічних збитків від впливу повітряних суден на навколишнє середовище віддається на розсуд кожній окремій державі.

Статтею 50 Закону «Про охорону навколишнього природного середовища» передбачено, що держава гарантує своїм громадянам екологічну безпеку, з метою забезпечення якої передбачено широке коло взаємопов'язаних політичних, економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів. Так, з метою запобігання негативних наслідків було прийняте рішення міністрами екології держав Європейського Союзу про введення обмежень на викиди цивільною авіацією окису вуглецю (CO₂). Це рішення стосується усіх авіакомпаній, які входять у Європейський Союз і за його межами. Згодом, ця сфера дії рішення розширена на всі міжнародні перельоти, які здійснюються з аеропортів Європейського Союзу. Крім того, для оцінювання стану атмосферного повітря в Україні встановлені нормативи граничнодопустимих концентрацій

забруднюваних речовин в атмосферному повітрі й рівні шкідливих фізичних впливів на нього, а також діють нормативи гранично допустимих викидів забруднюваних речовин стаціонарними та пересувними джерелами забруднення.

Отже, екологічна безпека цивільної авіації як складова безпеки цивільної авіації та екологічної безпеки взагалі є комплексним поняттям, що має враховувати як норми екологічного, так і законодавства в галузі цивільної авіації. Однак на сучасному етапі в Україні для забезпечення екологічної безпеки цивільної авіації нормативно-правовий механізм потребує подальшого вдосконалення.

Література

1. Краснова Ю. А. Правові питання кодифікації екологічного законодавства у сфері забезпечення екологічної безпеки в галузі авіації / Ю. А. Краснова; за заг. ред. В. О. Зайчука // Актуальні питання кодифікації законодавства України – Вип. 1. – К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2011. – С. 207-209.

2. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 16 жовтня 1992 р. № 2701-12 // Відомості Верховної Ради України. – 1992 – № 50. – Ст. 678.

3. Качинський А. Б. Екологічна безпека України: системний аналіз перспектив покращення / А. Б. Качинський. – К.: НІСД, 2012. – 312 с.

4. Філіпов А. В. Адміністративно-правове забезпечення безпеки цивільної авіації: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07 / А. В. Філіпов; Ірпінь, 2010. – 20 с.

5. Повітряний кодекс України: Закон України від 19 травня 2011 р. № 3393- VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 48-49. – Ст. 83.

УДК 342.9(043.2)

Каташинський Є. О., студент,
Економіко-правовий факультет,
Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова, м. Одеса
Науковий керівник: Стукаленко О. В., д.ю.н., доцент

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ КОМАНДИРА ПОВІТРЯНОГО СУДНА УКРАЇНИ

На сьогоднішній день, із зростанням значення діяльності авіаційного транспорту та авіаційних перевезень як в Україні, так і в світі загалом, питання правового статусу командира повітряного судна (надалі – КПС) дуже швидко актуалізується. Думка про те, що КПС